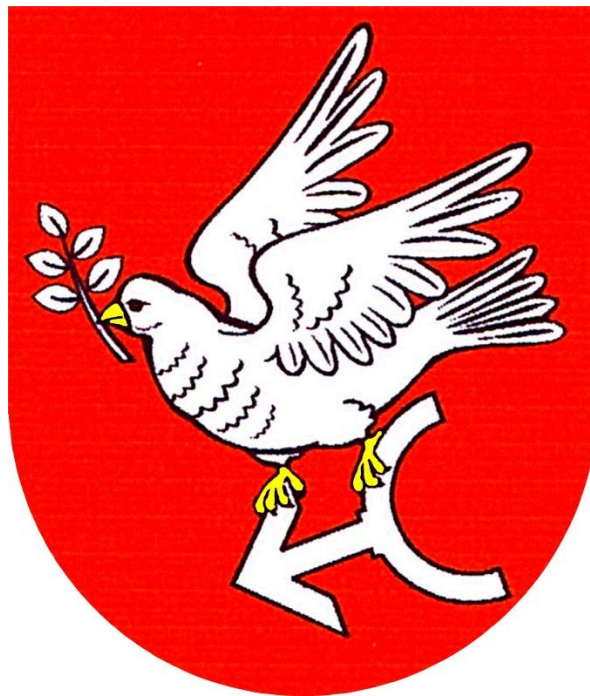

Załącznik nr 1
do uchwały nr
Zarządu Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego
z dnia

-PROJEKT-

POWIATOWY PROGRAM OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO NA LATA 2024-2030

Golub-Dobrzyń, grudzień 2024 rok

Spis treści

I. Wstęp	3
II. Podstawy Prawne Programu	3
III. Diagnoza obszaru objętego Programem	4
IV. Cel główny i zadania w ramach Programu.....	7
a) upowszechnienie zintegrowanego i kompleksowego modelu ochrony zdrowia psychicznego w oparciu o model opieki środowiskowej	8
b) upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego	8
c) aktywizacja zawodowa i społeczna osób z zaburzeniami psychicznymi	10
d) skoordynowanie dostępnych form opieki i wsparcia	12
e) udzielanie wsparcia psychiczno-pedagogicznego dzieciom, uczniom, rodzicom i nauczycielom	12
V. Monitorowanie i ewaluacja Programu	14
VI. Źródła finansowania	14
VII. Okres i sposób realizacji Programu	14
VIII. Podsumowanie	15

I. Wstęp

Powiatowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2024-2030 opracowany został na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 października 2023 r. oraz zapisów art. 2 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego.

Zdrowie według definicji Światowej Organizacji Zdrowia jest „pełnym dobrostanem fizycznym, psychicznym i społecznym, a nie tylko brakiem choroby lub niedomagania”. Zgodnie z powyższą definicją zdrowie psychiczne jest jednym z nieodłącznych elementów prawidłowego funkcjonowania każdego człowieka. W odniesieniu do społeczeństw, dobry stan zdrowia psychicznego ludzi pozytywnie wpływa na ich dobrobyt, solidarność i sprawiedliwość społeczną. Natomiast zły stan to problemy ze zdrowiem psychicznym oraz napięcie, osłabione funkcjonowanie połączone z cierpieniem. W stanie tym pojawiają się objawy i rozpoznawalne zaburzenia psychiczne, takie jak schizofrenia i depresja.

Zdrowie psychiczne jest strefą szczególnego zainteresowania działań z obszaru zdrowia publicznego ze względu na rozmiar i dynamikę kolejnych pojawiających się problemów na przestrzeni ostatnich lat. Izolacja społeczna spowodowana sytuacją epidemiologiczną na świecie oraz w Polsce (pandemia COVID-19) przyczyniła się do pogłębienia wielu zaburzeń psychicznych. Wykluczenie społeczeństwa z życia kulturalnego i społecznego, zamknięte poradnie oraz słaby i ograniczony dostęp do opieki zdrowotnej spowodowały również pogorszenie się stanu psychicznego społeczeństwa i niemożliwość rozpoznawania nowych osób potrzebujących pomocy. Dodatkowo trend szybkiego życia w ciągłym stresie, brak relacji międzyludzkich i wszechobecna samotność, pomimo dostępu do mediów, stała się również przyczyną wielu zaburzeń psychicznych.

Zaburzenia psychiczne ciągle kojarzą się z izolacją, zamkniętym zakładem opieki, szpitalem psychiatrycznym, tymczasem osób cierpiących na różnego typu dolegliwości psychiczne jest w społeczeństwie coraz więcej. W dzisiejszych czasach zaburzenia psychiczne figurują na liście chorób cywilizacyjnych, dlatego tak istotna jest kwestia ochrony zdrowia psychicznego.

W społeczeństwie nadal dominującym odczuciem wobec problemów zdrowia psychicznego jest lęk, przerażenie, bezradność i obojętność. Związane jest to z niewielką znajomością problemu oraz stereotypowym postrzeganiem osób dotkniętych chorobami psychicznymi. Dlatego tak istotnym jest budowanie oraz promowanie zintegrowanych systemów pomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w ramach których oferuje się pomoc medyczną, socjalną, edukacyjną i prawną.

W związku z powyższym został przygotowany Powiatowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2024-2030, który określa najbardziej istotne elementy polityki zdrowotnej Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego i wyznacza kierunki działania, które zmierzać mają do osiągnięcia celu nadrzędnego - ochrony i poprawy stanu zdrowia psychicznego mieszkańców naszej społeczności.

II. Podstawy Prawne Programu

- 1) rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 października 2023 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030 (Dz. U. z 2023 r. poz. 2480);
- 2) ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2024 r. poz. 917);
- 3) ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (Dz. U. z 2022 r. poz. 1608 ze zm.);
- 4) ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 107);
- 5) ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 146 ze zm.);

- 6) ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1283 ze zm.).

III. Diagnoza obszaru objętego Programem

Powiat Golubsko-Dobrzyński został utworzony w 1999 r. w ramach reformy administracyjnej. Graniczy od zachodu z powiatem toruńskim i lipnowskim, od północy z wąbrzeskim a od wschodu z brodnickim i rypińskim. Jego siedzibą jest miasto Golub-Dobrzyń. Łączna powierzchnia wynosi 613 km². W jego skład wchodzi cztery gminy wiejskie: Ciechocin, Golub-Dobrzyń, Radomin i Zbójno, jedna gmina miejska Golub-Dobrzyń oraz jedna gmina miejsko-wiejska Kowalewo Pomorskie. Zamieszkuje go ponad 43 tys. mieszkańców.

Na terenie Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego funkcjonuje:

- **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Golubiu-Dobrzyniu** - samodzielna jednostka organizacyjna powiatu, która realizuje zadania z zakresu wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej, pomocy społecznej i rehabilitacji społecznej osób z niepełnosprawnościami. Osoby wymagające wsparcia specjalisty mają możliwość skorzystania również z poradnictwa psychologicznego.
- **Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Golubiu-Dobrzyniu** - jednostka bezpośrednio podporządkowana Staroście Golubsko-Dobrzyńskiemu, realizująca zadania z zakresu administracji rządowej, wynikające z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Zespół ten orzeka dla celów pozarentowych, m.in. o niepełnosprawności i jej stopniu.
- **Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Golubiu-Dobrzyniu** - obejmuje swym działaniem dzieci i młodzież uczącą się na terenie powiatu, udzielając nieodpłatnych porad w zakresie nieprawidłowości i zaburzeń rozwoju, trudności w nauce i wychowawczych, doradztwa zawodowego, określenia poziomu dojrzałości szkolnej dzieci w wieku 6-7 lat oraz działalności terapeutycznej tj. psychoterapii, terapii psychologicznej, logopedycznej i pedagogicznej. W ramach pracy w terenie specjaliści poradni realizują również zadania w przedszkolach, szkołach i placówkach na terenie powiatu. Są to zajęcia psychoedukacyjne i profilaktyczne dla dzieci i młodzieży, przesiewowe badania mowy, słuchu, wzroku oraz warsztaty dla uczniów, nauczycieli i rodziców.
- **Niepubliczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Integris w Golubiu-Dobrzyniu** - oferuje szeroki dostęp do specjalistycznych form terapii logopedii, neurologopedii, integracji sensorycznej. Udziela poradnictwa psychologicznego oraz bezpłatnych konsultacji i zajęć terapeutycznych dla dzieci i całych rodzin w ramach projektów unijnych.
- **Dom Pomocy Społecznej w Golubiu-Dobrzyniu** - działalność terapeutyczna oparta w znacznej mierze o relacje charakterystyczne dla domu rodzinnego, przez co każdy, niezależnie od stopnia niepełnosprawności pełni określoną, dostosowaną do jego możliwości i potrzeb funkcję. Dom zapewnia opiekę i godne życie oraz samodzielność mieszkańca na miarę indywidualnych możliwości.
- **Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy w Golubiu-Dobrzyniu** - dzienny ośrodek, dysponujący 30 miejscami dla osób z niepełnosprawnościami wyrażającymi wolę skorzystania ze środowiskowej formy wsparcia przez pięć dni w tygodniu. Instytucja udziela osobom upośledzonym umysłowo tzw. Typ B oraz osobom wykazującym inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych, tzw. typ C, powyżej 18 roku życia.

- **Powiatowy Urząd Pracy w Golubiu-Dobrzyniu** - samodzielna powiatowa jednostka organizacyjna realizująca zadania państwa w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej.

Bezrobocie jest jednym z wielu czynników, które są powodem zaburzeń psychicznych i mogą prowadzić do depresji, nerwicy oraz wzrostu liczby osób zmagających się z uzależnieniem alkoholowym. Z kolei osoby cierpiące na zaburzenia psychiczne mogą mieć problemy z zatrudnieniem, wydajność ich pracy jest obniżona, a to wiązać się może z niższym wynagrodzeniem.

W 2023 r. na koniec grudnia zarejestrowanych było 1742 osoby, w tym 71 osób z niepełnosprawnościami.

Poniżej w tabeli przedstawia się wysokość bezrobocia w Powiecie Golubsko-Dobrzyńskim.

Zarejestrowani bezrobotni wg. miast i gmin (stan na koniec grudnia 2023r.)

Lp.	Wyszczególnienie		Liczba bezrobotnych		Bezrobotni z prawem do zasiłku	
			Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety
1.	Miasto	Golub-Dobrzyń	541	319	78	39
	Gmina		358	223	50	24
2.	Miasto	Kowalewo Pomorskie	134	89	14	8
	Gmina		251	158	35	24
3.	Gmina	Radomin	139	81	23	10
4.	Gmina	Ciechocin	130	75	12	8
5.	Gmina	Zbójno	189	116	19	10
Ogółem			1742	1061	231	123
Zamieszkali na wsi			1067	653	139	76

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Golubiu-Dobrzyniu

Pozycja zawodowa i społeczna osób z niepełnosprawnościami powoduje, iż zaliczają się oni do grupy o niekorzystnej sytuacji na rynku pracy. Utrudnienia i ograniczenia do wykonywania pracy zawodowej spowodowane niepełnosprawnością fizyczną, psychiczną lub umysłową oraz niekiedy niski poziom wykształcenia powoduje, iż szanse zatrudnienia tych osób są niewielkie. Jednocześnie praca dla osób z niepełnosprawnościami ma szczególne znaczenie, poza zabezpieczeniem środków do życia zapewnia poczucie społecznej użyteczności oraz integruje z resztą społeczeństwa.

- **Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Wielgiem** - działalność mająca na celu przygotowanie do życia w integracji ze społeczeństwem uczniów i wychowanków z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym, znacznym oraz głębokim z niepełnosprawnością sprzężoną poprzez osiągnięcie możliwie wszechstronnego, społeczno-moralnego rozwoju za pomocą specjalnych metod.
- **Powiatowa Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Wielgiem** - placówka łącząca zadania placówki socjalizacyjnej i interwencyjnej, przeznaczona dla 14 wychowanków w wieku od 10 roku życia pozbawionych częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej. Placówka zapewnia dzieciom całodobową ciągłą lub czasową opiekę oraz wychowanie, zaspokaja ich niezbędne potrzeby bytowe, rozwojowe, emocjonalne, społeczne, religijne, a także przygotowuje do samodzielnego życia i zapewnia

korzystanie z przysługujących na podstawie odrębnych przepisów świadczeń zdrowotnych i kształcenia. Współpracuje z rodziną biologiczną dziecka, zapewnia jej i dziecku pomoc, inicjuje działania niezbędne do unormowania sytuacji rodziny i umożliwia powrót dziecka do tej rodziny.

- **Powiatowa Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Typu Specjalistyczno-Terapeutycznego w Golubiu-Dobrzyniu** - przeznaczona jest dla 14 wychowanków w wieku od 10 roku życia pozbawionych częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej. Placówka sprawuje opiekę nad dzieckiem o indywidualnych potrzebach, w szczególności legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności wymagającym stosowania specjalnych metod wychowawczych i specjalistycznej terapii, wyrównywania opóźnień rozwojowych i edukacyjnych. Placówka gwarantuje dzieciom całodobową ciągłą lub czasową opiekę oraz wychowanie, zaspokaja ich niezbędne potrzeby bytowe, rozwojowe, emocjonalne, społeczne, religijne, a także przygotowuje do samodzielnego życia i zapewnia korzystanie z przysługujących na podstawie odrębnych przepisów świadczeń zdrowotnych i kształcenia. Zapewnia również zajęcia wychowawcze, socjoterapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne, terapeutyczne, rekompensujące braki w wychowaniu w rodzinie i przygotowujące do życia społecznego, a dzieciom niepełnosprawnym odpowiednią rehabilitację i zajęcia rewalidacyjne.
- **Powiatowe Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne w Golubiu-Dobrzyniu** - przeznaczone jest dla dorosłych osób z niepełnosprawnościami legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym i znacznym stopniu niepełnosprawności. Uczestnikom Centrum zapewniane jest wyżywienie, pomoc opiekunów, wsparcie (m. in. potrzeb zdrowotnych, pielęgnacyjnych, rehabilitacyjnych, zapobiegania wtórnym powikłaniom, stymulowania i rozwijania sprawności ruchowej, kompetencji poznawczych oraz społecznych) oraz organizacja wolnego czasu i możliwość samodzielnego i godnego funkcjonowania na miarę swoich potrzeb.
- **Zespół Szkół nr 3 w Golubiu-Dobrzyniu** - przeznaczony dla dzieci z niepełnosprawnościami intelektualnymi w stopniu lekkim, umiarkowanym, znacznym i głębokim. W szkole może uczyć się dziecko posiadające orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego.
- **Szpital Powiatowy Sp. z o.o. w Golubiu-Dobrzyniu** - realizacja niniejszego Programu odbywać się będzie poprzez Poradnię Terapii Uzależnień i Poradnię Zdrowia Psychicznego. Poradnie zapewniają kompleksową i specjalistyczną opiekę adekwatną do stanu zdrowia i poziomu funkcjonowania społecznego pacjenta poprzez lekarskie konsultacje psychiatryczne, diagnostykę i leczenie. Poprawiają stan psychiatryczny pacjenta, budują motywację do leczenia oraz podnoszą poziom funkcjonowania w naturalnym środowisku rodzinnym i społecznym. Współpracują z gminnymi komisjami ds. rozwiązywania problemów alkoholowych i zespołami interdyscyplinarnymi ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- **Warsztaty Terapii Zajęciowej w Kowalewie Pomorskim** - prowadzone są na terenie Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego przez Oddział Towarzystwa Przyjaciół Dzieci w Toruniu dla osób z niepełnosprawnościami, które ukończyły 16 rok życia i zostały zakwalifikowane przez Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności. To placówka pobytu dziennego obejmująca 40 uczestników. W ramach terapii zajęciowej prowadzone są m. in. terapia gospodarstwa domowego, terapia krawiecka, terapia artystyczna, terapia obsługi urządzeń biurowych, terapia rozwoju osobistego, terapia stolarsko-techniczna, terapia ceramiczna, rehabilitacja. Warsztaty dofinansowywane

są ze środków PFRON na podstawie zawartej umowy między Powiatem a Towarzystwem Przyjaciół Dzieci.

- **Stowarzyszenie „Szansa na zdrowie” w Golubiu-Dobrzyniu** - realizuje zadanie z zakresu administracji rządowej zlecone przez Powiat Golubsko-Dobrzyński, jakim jest prowadzenie Środowiskowego Domu Samopomocy. Dom przeznaczony jest dla 45 osób w wieku powyżej 18 roku życia. Wykonuje zadania w zakresie ochrony, promocji i profilaktyki zdrowia fizycznego i psychicznego, wszechstronnej pomocy społecznej osób i grup zagrożonych problemami zdrowotnymi, niepełnosprawnymi, samotnych, z naciskiem na dobro osób najbardziej bezradnych i potrzebujących pomocy.
- **Stowarzyszenie Przyjaciół SOSW w Wielgiem** - powstało przy Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Wielgiem, otaczającym opieką dydaktyczną, wychowawczą dzieci z niepełnosprawnościami intelektualnymi. Ma na celu prowadzenie działalności edukacyjnej, wychowawczo-opiekuńczej i kulturalnej zwłaszcza w zakresie inicjowania, wspierania i pomocy w przedsięwzięciach edukacyjno-kulturalnych na rzecz dzieci i młodzieży przebywających w SOSW w Wielgiem, a także na rzecz ich rodzin. Ponadto stowarzyszenie ma na celu inicjowanie zadań upowszechniania działalności rehabilitacyjnej i pracę na rzecz osób z niepełnosprawnościami oraz działalność charytatywną.
- **Klub Olimpiad Specjalnych „Młode Wilki”** - działa przy Zespole Szkół nr 3 w Golubiu-Dobrzyniu na rzecz osób z niepełnosprawnościami intelektualnymi i ich rodzin, zmierzając do poprawy ich życia oraz oddziaływania i pogłębiania świadomości społecznej na temat osób z niepełnosprawnością. Klub w ramach swojej działalności organizuje corocznie Dzień Aktywności Sportowej dla dzieci i młodzieży z terenu Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego i okolic.
- **Kujawsko-Pomorskie Centrum Wsparcia Psychologicznego w Golubiu-Dobrzyniu** - zapewnia bezpieczną przestrzeń, w której osoby potrzebujące pomocy mogą pracować nad swoim rozwojem i dobrostanem psychicznym. Centrum świadczy usługi dopasowane do indywidualnych potrzeb oraz stosuje innowacyjne metody i techniki terapeutyczne, aby zapewnić skuteczną pomoc na wysokim poziomie.

IV. Cel główny i zadania w ramach Programu

Cele i zadania Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego są zbliżone z celami Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030 przyjętego Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 października 2023 r.

Podstawowym zadaniem Programu jest, aby ochrona zdrowia psychicznego stała się czynnikiem, który integruje wszystkie środowiska lokalne oraz podnosi efektywność i organizację obecnego systemu ochrony zdrowia psychicznego, a w szczególności wyrównanie dostępu do różnych form opieki psychicznej i poszerzenie oferty terapeutycznej dla pacjentów.

W ramach realizacji działań mających ograniczyć występowanie zagrożeń zdrowia psychicznego mieszkańców Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego i poprawy jakości ich życia, Program określa następujący główny cel: **zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi, w tym osobom uzależnionym oraz doświadczającym kryzysu psychicznego, wszechstronnej i kompleksowej opieki i wsparcia adekwatnych do ich potrzeb.** Wyszczególnione tu zostały następujące cele i zadania szczegółowe:

1. upowszechnienie zintegrowanego i kompleksowego modelu ochrony zdrowia psychicznego w oparciu o model opieki środowiskowej

- 1) *opracowanie lokalnego programu zwiększenia dostępności i zmniejszenia nierówności w dostępie do różnych form środowiskowej psychiatrycznej opieki zdrowotnej, w tym rozwoju CZP oraz placówek psychiatrycznej opieki zdrowotnej dla dzieci i młodzieży w powiecie poprzez:*
 - a) pomoc psychologiczno-pedagogiczną dla dzieci i młodzieży z zaburzeniami psychicznymi, działalność profilaktyczną, terapię psychologiczną i psychoterapię;
 - b) w sytuacjach zagrożenia interwencją kryzysową, pomoc i opiekę dla osób dotkniętych kryzysem psychicznym;
 - c) kompleksową i specjalistyczną opiekę, diagnostykę i leczenie zapewnione przez Poradnię Zdrowia Psychicznego oraz Poradnię Terapii Uzależnień.
- 2) utworzenie CZP zgodnie z zasadami organizacyjnymi zawartymi w rozdziale 5 Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego.

2. upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego

- 1) *aktualizacja poszerzenia, zróżnicowania i unowocześnienia pomocy i oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w zakresie pomocy bytowej, mieszkaniowej, stacjonarnej oraz samopomocy środowiskowej odbywać się będzie poprzez:*
 - a) prowadzenie Domu Pomocy Społecznej dla osób upośledzonych intelektualnie;
 - b) prowadzenie Powiatowego Środowiskowego Domu Samopomocy;
 - c) prowadzenie Środowiskowego Domu Samopomocy;
 - d) prowadzenie Powiatowej Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej Typu Specjalistyczno-Terapeutycznego;
 - e) prowadzenie Powiatowego Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego;
 - f) zapewnienie usług psychiatry, neurologa, psychologa, terapeutów zajęciowych, fizjoterapeutów;
 - g) prowadzenie pogadanek profilaktyczno-edukacyjnych;
 - h) integrację ze środowiskiem lokalnym (imprezy kulturalne, sportowe, wernisaże wystawy wieczorki poetyckie, zajęcia klubowe);
 - i) zachęcanie do aktywnego spędzania czasu wolnego;
 - j) wolontariat - wsparcie wolontariuszy.
- 2) *wspieranie finansowe projektów organizacji pozarządowych służących rozwojowi form oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi.*
- 3) *zwiększenie udziału zagadnień pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi w działalności powiatowych centrów pomocy rodzinie:*
 - a) upowszechnianie informacji o dostępnych formach opieki zdrowotnej oraz o miejscach świadczenia pomocy psychologicznej i psychiatrycznej poprzez:
 - dofinansowanie ze środków PFRON oraz ze środków własnych Powiatu kosztów działalności Warsztatów Terapii Zajęciowej w Kowalewie Pomorskim;
 - dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych, przedmiotów ortopedycznych, środków pomocniczych, sprzętu rehabilitacyjnego;

- dofinansowanie ze środków PFRON w ramach realizacji programu „Aktywny samorząd” Moduł I - likwidacja barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową, w tym:
 - pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu;
 - pomoc w uzyskaniu prawa jazdy kat. B;
 - pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania;
 - szkolenia w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu elektronicznego i oprogramowania;
 - utrzymanie sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym;
 - pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne, tj. protezy co najmniej na III poziomie jakości funkcjonowania;
 - pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanej protezy kończyny na III lub IV poziomie jakości;
 - pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej;
 - do energii elektrycznej dla osób korzystających z koncentratora tlenu lub respiratora (w formie dodatku).
- b) dofinansowanie ze środków PFRON w ramach realizacji programu „Aktywny samorząd” Moduł II - pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym;
- c) realizacja projektu partnerskiego „Rodzina w centrum” Etap I - współfinansowanego ze środków Programu Regionalnego Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027, w ramach osi Priorytetowej FEKP.08 Fundusze Europejskie na wsparcie w obszarze rynku pracy, edukacji i włączenia społecznego, Działanie FEKP.08.25 Usługi wsparcia rodziny i pieczy zastępczej, w tym specjalistyczne poradnictwo rodzinne (pedagogiczne, psychologiczne, prawne, logopedyczne, psychiatryczne), terapia rodzinna, warsztaty "Moje emocje", mediacje rodzinne, warsztaty socjoterapeutyczne dla dzieci i młodzieży, wyjazdy edukacyjno-terapeutyczne dla rodzin, zajęcia profilaktyczne/półkolonie, spotkania świadomościowe na rzecz rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej;
- d) realizacja programów celowych PFRON dedykowanych do tej grupy społecznej;
- e) udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach;
- f) rozwój ośrodków wsparcia poprzez zwiększenie liczby miejsc oraz kierowanie uczestników do Środowiskowych Domów Samopomocy, Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych oraz Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego;
- g) organizacja szkoleń, spotkań, konferencji dla pracowników służb pomocy społecznej;
- h) orzecznictwo osób z niepełnosprawnością z zaburzeniami psychicznymi;
- i) podejmowanie innych działań zgodnie z potrzebami środowiska lokalnego;
- j) propagowanie i promocja zawodowych rodzinnych form zawodowej specjalistycznej opieki zastępczej;
- k) współpraca z instytucjami pomocy społecznej, sądami, policją, prokuraturą, podmiotami leczniczymi i innymi instytucjami w sytuacjach kryzysowych.

3. aktywizacja zawodowa i społeczna osób z zaburzeniami psychicznymi

- 1) *zwiększenie dostępności rehabilitacji zawodowej, organizacja poradnictwa zawodowego i szkoleń zawodowych dla osób z niepełnosprawnościami, w tym z zaburzeniami psychicznymi.*

Problem zawodowy może dotyczyć trudności z wyborem lub zmianą zawodu, wyborem miejsca pracy, planowaniem rozwoju zawodowego, wyborem kierunku kształcenia lub szkolenia, a także braku umiejętności poszukiwania pracy oraz obniżonej motywacji w zakresie aktywności zawodowej. Pomoc w rozwiązywaniu problemu zawodowego przez pracowników urzędu pracy pełniących funkcje doradców klienta dla osób z niepełnosprawnościami ze szczególnym uwzględnieniem osób z zaburzeniami psychicznymi będzie realizowana w niżej wymienionych formach:

- a) porada indywidualna realizowana w formie rozmowy doradczej, polegająca na bezpośrednim kontakcie pracownika urzędu pracy z osobą zgłaszającą potrzebę pomocy w celu rozwiązania jej problemu zawodowego;
- b) porada grupowa prowadzona w formie zajęć warsztatowych, polegająca na bezpośrednim kontakcie pracownika urzędu pracy z osobami, które potrzebują pomocy w celu rozwiązania swoich problemów zawodowych lub nabycia umiejętności w zakresie poszukiwania pracy;
- c) szkolenia z zakresu umiejętności poszukiwania pracy realizowanego przez powiatowe urzędy pracy dla osób które nie posiadają doświadczenia w poszukiwaniu pracy, utraciły motywację do poszukiwania pracy w związku z długotrwałym niepowodzeniem w jej poszukiwaniu, chcą powrócić na rynek pracy po długim okresie braku aktywności zawodowej;
- d) informacja indywidualna polegająca na bezpośrednim kontakcie pracownika urzędu pracy z osobą zgłaszającą potrzebę uzyskania informacji zawodowej;
- e) informacja grupowa polegająca na bezpośrednim kontakcie pracownika urzędu pracy z zainteresowanymi osobami w ramach spotkania informacyjnego, które ma na celu przedstawienie informacji zawodowych;
- f) udostępnianie zasobów informacji zawodowych w siedzibie powiatowego urzędu pracy do samodzielnego wykorzystania przez osoby niepełnosprawne, ze szczególnym uwzględnieniem osób z zaburzeniami psychicznymi. Zasoby informacji zawodowych obejmują w szczególności informacje o:
 - zawodach i specjalnościach;
 - rynku pracy, w tym o pracodawcach i profilach prowadzonej przez nich działalności;
 - zakresie i formach działania instytucji publicznych i niepublicznych, które mogą być przydatne w rozwiązywaniu problemów zawodowych, poszukiwaniu pracy lub podejmowaniu działalności gospodarczej;
 - szkołach i instytucjach szkoleniowych;
 - metodach i sposobach poszukiwania pracy w kraju i za granicą, w tym przez sieć EURES;
 - sposobach i metodach rekrutacji oraz prowadzenia rozmów kwalifikacyjnych;
 - zasadach przygotowywania, rodzajach i wzorach dokumentów aplikacyjnych;

- stronach internetowych, na których znajdują się informacje przydatne w rozwiązywaniu problemów zawodowych lub w poszukiwaniu pracy;
 - warunkach świadczenia pracy;
 - warunkach podejmowania działalności gospodarczej, w tym o przepisach prawnych, procedurach postępowania i wzorach dokumentów.
- g) nawiązanie współpracy przez Powiatowy Urząd Pracy z Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej w Toruniu w zakresie kierowania osób bezrobotnych niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi na badania psychologiczne, jeśli osoba bezrobotna zobowiąże się do przedłożenia opinii dotyczącej przydatności zawodowej do pracy i zawodu albo kierunku szkolenia sporządzonej na podstawie przeprowadzonego badania;
 - h) warsztaty zawodoznawcze dla młodzieży, indywidualne konsultacje z zakresu planowania i wyboru dalszej drogi po ukończeniu nauki;
 - i) poradnictwo zawodowe dla osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi w celu pomocy w wyborze odpowiedniego zawodu, miejsca zatrudnienia, kierunku przekwalifikowania lub instrumentu aktywizacji zawodowej;
 - j) poradnictwo bezpośrednie w placówce WTZ działającej na terenie Powiatu dotyczące rynku pracy i sposobów poszukiwania pracy skierowanych do osób z niepełnosprawnościami, w tym z zaburzeniami psychicznymi;
 - k) zwiększenie dostępu do specjalistycznych form terapii w tym: logopedii, neurologopedii, Terapii Integracji Sensorycznej, terapii Tomatis, terapii Biofeedback oraz terapii psychologicznej dla dzieci objętych zajęciami wczesnego wspomagania oraz z orzeczeniem o niepełnosprawności. W ramach niepublicznej poradni zwiększenie dostępu do płatnej diagnozy oraz specjalistycznych form terapii;
 - l) bezpłatne konsultacje, zajęcia terapeutyczne dla dzieci i całych rodzin w ramach projektów unijnych;
 - m) współorganizacja, uczestnictwo w targach pracy oraz innych przedsięwzięciach związanych z problematyką rynku pracy osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi.

2) *prorowadzenie kampanii szkoleniowo-informacyjnej adresowanej do pracodawców promującej zatrudnianie osób z niepełnosprawnościami, w tym z zaburzeniami psychicznymi poprzez:*

- a) pomoc pracodawcom w doborze kandydatów na stanowisko zgłoszone w krajowej ofercie pracy spośród osób niepełnosprawnych, ze szczególnym uwzględnieniem osób z zaburzeniami psychicznymi;
- b) wystosowanie akcji informacyjnej skierowanej bezpośrednio do pracodawców zorganizowanych spotkań bądź poprzez wysyłanie raz na kwartał do 5-10 pracodawców pisemnych informacji na temat korzyści płynących z zatrudniania osób niepełnosprawnych.;
- c) opracowanie materiałów informacyjnych kierowanych do pracodawców promujących zatrudnianie osób z zaburzeniami psychicznymi: ulotki informacyjne, plakaty, pisma adresowane bezpośrednio do pracodawców;
- d) konferencje i szkolenia dla pracodawców;

- e) prowadzenie wyjazdów/spotkań studyjnych osób z niepełnosprawnościami, w tym z zaburzeniami psychicznymi u wiodących pracodawców na terenie Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego.
- 3) *zwiększenie udziału zatrudnienia osób z zaburzeniami psychicznymi w działalności powiatowych urzędów pracy:*
- a) kierowanie osób bezrobotnych niepełnosprawnych ze szczególnym uwzględnieniem osób z zaburzeniami psychicznymi:
 - na zgłoszenie wolnego miejsca pracy;
 - do odbycia stażu;
 - do odbycia prac społecznie użytecznych;
 - do wykonywania prac interwencyjnych;
 - do otrzymania jednorazowo środków na podjęcie działalności gospodarczej;
 - do zatrudnienia w ramach refundacji kosztów wyposażenia/doposażenia stanowiska pracy.

4. skoordynowanie dostępnych form opieki i pomocy

- 1) *powołanie lokalnego zespołu koordynującego realizację Programu;*
- 2) *opracowanie lokalnego programu ochrony zdrowia psychicznego, zawierającego szczegółowy plan zapewnienia mieszkańcom koordynowanych, medycznych i społecznych świadczeń;*
- 3) *realizacja, koordynowanie i monitorowanie lokalnego programu ochrony zdrowia psychicznego;*
- 4) *przygotowanie i udostępnienie mieszkańcom oraz samorządowi województwa aktualizowanego corocznie przewodnika informującego o lokalnie dostępnych formach opieki zdrowotnej, pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi w postaci elektronicznej.*

5. udzielanie wsparcia psychiczno-pedagogicznego dzieciom, uczniom, rodzicom i nauczycielom

- 1) *zapewnienie wsparcia specjalistycznego dzieciom i uczniom, z uwzględnieniem ich zróżnicowanych potrzeb edukacyjnych i rozwojowych, ich rodzinom oraz nauczycielom przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne przy współpracy z podmiotami działającymi na rzecz wsparcia dzieci, uczniów, rodzin i nauczycieli odbywać się będzie poprzez:*
 - a) diagnozę w zakresie potrzeb edukacyjnych oraz odchyleń i zaburzeń rozwojowych;
 - b) konsultacje, pomoc merytoryczną i poradnictwo dla dzieci, młodzieży, rodziców i nauczycieli;
 - c) diagnozę i terapię dzieci i uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi;
 - d) terapię psychologiczną, pedagogiczną, logopedyczną oraz psychoterapię, socjoterapię i ART.;
 - e) wspomaganie rozwoju małego dziecka;
 - f) wspomaganie dzieci z zaburzeniami emocjonalnymi, nadpobudliwych psychoruchowo oraz z zaburzeniami koncentracji uwagi;
 - g) warsztaty dla uczniów w zakresie profilaktyki uzależnień, zajęć psychoedukacyjnych;
 - h) warsztaty i konsultacje w zakresie doradztwa zawodowego;

- i) konsultacje i porady dla uczniów i ich rodziców, zagrożonych patologią społeczną i uzależnieniem;
- j) prelekcje dla rodziców;
- k) wspomaganie wychowawczej funkcji rodziny;
- l) pomoc rodzinom niewydolnym wychowawczo;
- m) warsztaty psychoedukacyjne dla rodziców „Szkoła dla rodziców” wg Gordona;
- n) zaproszenie na zajęcia lekcyjne, zebrania z rodzicami lekarza rodzinnego (przedstawienie instytucji i specjalistów, do których mogą się zwrócić uczniowie i rodzice w sytuacji kryzysowej);
- o) spotkania rodziców z psychologiem, psychiatrą dziecięcym, terapeutą dotyczące promocji i wzmocnienia zdrowia psychicznego rodziców i dzieci;
- p) specjalistyczne wsparcie dla rodzin osób z niepełnosprawnościami w ramach cotygodniowych, bezpłatnych spotkań grupy wsparcia „Emocje pod Arkadami”. W ramach grupy wsparcia przeprowadzane są szkolenia wspierające rodziców (doradztwo psychologiczne);
- q) zajęcia Treningu Umiejętności Społecznych, w pięciu grupach wiekowych od 4-18 roku życia prowadzonych przez pedagogów i psychologów po specjalistycznych kursach z zakresu treningu umiejętności społecznych, rozwijania kompetencji emocjonalnych, treningu zastępowania agresji Amity i nauczania nowych umiejętności Kid’s Skill’s.

2) *udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i uczniom, z uwzględnieniem ich zróżnicowanych potrzeb edukacyjnych i rozwojowych, ich rodzinom oraz nauczycielom w jednostkach systemu oświaty poprzez:*

- a) organizowanie i realizację zajęć specjalistycznych, w tym terapeutycznych m.in. korekcyjno-kompensacyjnych, logopedycznych, socjoterapeutycznych, a także rozwijających zainteresowania uczniów, uwzględniających ich indywidualne predyspozycje i uzdolnienia (artystycznych, tanecznych, sportowych, technicznych itp.);
- b) upowszechnianie i rozwijanie form aktywnego spędzania czasu wolnego poprzez organizację zajęć i uczestnictwo w imprezach sportowych, kulturalnych, rekreacyjnych i turystycznych z uwzględnieniem udziału rodziców uczniów i ich rodzin. Kształtowanie zamiłowania do przyrody, rozwijanie sprawności fizycznej;
- c) prowadzenie zajęć warsztatowych i indywidualnych spotkań z uczniami i ich rodzicami na temat przestrzegania praw innych osób, tolerancji i szacunku, praw dziecka i praw osób niepełnosprawnych, przeciwdziałania przemocy, uzależnieniom, radzenia sobie w sytuacjach trudnych. Warsztaty rozwijające umiejętności społeczne, komunikacyjne, radzenia sobie ze stresem, wzmacniające motywację i samoocenę;
- d) profilaktykę problemów zdrowia psychicznego w celu poprawy dobrostanu psychicznego i wspierania zdrowia psychicznego, kształtowanie postaw, zachowań, stylu życia wspierającego zdrowie psychiczne. Uczucie zasad współżycia społecznego i wzmacniania więzi emocjonalnej dziecka z rodziną, rówieśnikami, samoakceptacji, poznania zasad racjonalnego odżywiania i promowania zdrowego trybu życia, organizowanie zajęć relaksacyjnych i wyciszających;

- e) organizację szkoleń i warsztatów obejmujących wiedzę dotyczącą potrzeb i problemów rozwojowych dzieci i młodzieży, trudności i zaburzeń, a także ćwiczenie kluczowych umiejętności wychowawczych wśród rodziców;
- f) realizację Szkolnego Programu Profilaktyczno-Wychowawczego;
- g) zajęcia z psychologiem i pedagogiem szkolnym (indywidualne i grupowe);
- h) organizowanie akcji profilaktycznych, zdrowotnych we współpracy z jednostkami oświatowymi, pomocy społecznej, policji;
- i) doradztwo dla przedszkoli, szkół z zakresu współorganizowania nauczania dla uczniów z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego (głównie ze spektrum autyzmu), dotyczących roli nauczyciela wspomagającego (cienia), jego obowiązków oraz współpracy z nauczycielami organizującymi nauczanie. Konsultacje z pracownikami przedszkoli, szkół oraz pracownikami socjalnymi.

V. Monitorowanie i ewaluacja Programu

Powiatowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2024-2030 będzie podlegał monitoringowi i ewaluacji w oparciu o dane zebrane przez Lokalny Zespół Koordynujący. Monitorowanie i ocena skuteczności działań realizowanych w ramach Programu prowadzona będzie w oparciu o:

- 1) gromadzenie informacji dotyczących realizacji Programu i podjętych działań z zakresu ochrony zdrowia psychicznego;
- 2) analizowanie i przetwarzanie informacji przekazywanych przez podmioty zobowiązane;
- 3) opracowanie sprawozdania oceniającego efekty realizacji Programu.

Nadzorowanie i ewaluacja realizacji Programu pozwoli na podejmowanie kolejnych niezbędnych działań, które pozwolą osiągnąć założone cele i zadania, wprowadzić zmiany i w jak najbardziej skuteczny sposób wspierać, pomagać i chronić zdrowie psychiczne mieszkańców Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego.

Monitorowanie Programu odbywać się będzie na podstawie sprawozdawczości z realizowanych zadań przesyłanych co dwa lata ministrowi właściwemu do spraw zdrowia za dwa ostatnie lata, w terminie do dnia 15 maja roku następującego po ostatnim roku objętym informacją.

VI. Źródła finansowania

Zadania realizowane w ramach Programu na lata 2024-2030 finansowane będą z budżetu Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego, a także z Funduszu Pracy, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

VII. Okres i sposób realizacji Programu

Powiatowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na terenie Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego realizowany będzie w latach 2024-2030. W celu realizacji zadań powołany został Lokalny Zespół Koordynujący, który będzie ocenił czy i w jakim stopniu Program i jego poszczególne elementy doprowadziły do osiągnięcia założonych celów.

Realizacja niniejszego Programu odbywać się będzie poprzez działania funkcjonujących na terenie Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego placówek określonych w Programie.

Za koordynację celów wskazanych w Programie odpowiedzialny jest Wydział Oświaty i Zdrowia oraz Wydział Organizacyjny i Spraw Społecznych Starostwa Powiatowego w Golubiu-Dobrzyniu.

VIII. Podsumowanie

Zdrowie psychiczne jest podstawowym prawem każdego człowieka pozwalającym na realizowanie jego potencjału emocjonalnego i intelektualnego, a także zdolności do rozwoju i samorealizacji. W społeczeństwie panuje przekonanie, że choroba psychiczna jest czymś wstydlivym i wymaga ukrywania jej przed innymi ludźmi. Osoby z zaburzeniami psychicznymi czują się napiętnowane z tego powodu.

Zakłada się, że zadania realizowane w ramach Programu są odpowiedzią na aktualne potrzeby mieszkańców Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego. Doprowadzą one do zmiany postrzegania osób z niepełnosprawnościami przez osoby zdrowe, w szczególności przeciwdziałać będą ich wykluczeniu społecznemu i edukacyjnemu. Istotnym prognozowanym efektem jest zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi, w tym uzależnionym oraz doświadczającym kryzysu psychicznego, wszechstronnej i kompleksowej opieki i wsparcia adekwatnych do ich potrzeb, również długotrwałą pomoc, która umożliwi tej grupie osób niezależne życie i aktywny udział w wielu jego sferach. Stworzy im optymalne warunki do rehabilitacji i pełnej integracji ze społeczeństwem.

Podsumowując formy pomocy funkcjonujące na terenie Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego oraz możliwości uzyskania wsparcia przez osoby z zaburzeniami psychicznymi, należy zauważyć, iż obejmują one swoim zakresem bardzo szeroki obszar. Obszar ten składa się z części zdrowotnej, edukacyjnej, zawodowej oraz środowiskowej, czyli wszystkich sfer życia, które otaczają każdego człowieka.

Powiatowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2024-2030 jest dokumentem, który wdraża w życie kompleksowe i interdyscyplinarne działania w zakresie ochrony zdrowia psychicznego. Jego realizacja przy współpracy wszystkich podmiotów uczestniczących w Programie wpłynie na zwiększenie dostępności do różnorodnych form wsparcia i usług skierowanych do osób z zaburzeniami psychicznymi.